

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCOVENECE

Izjava predsednika bolgarske vlade italijanskemu tisku:

„Bolgarski narod goji globoka čustva prijateljstva za Italijo in njen narod“

RIM, 22. julija lp. Predsednik bolgarske vlade profesor dr. Filov je podal danes agenciji Stefani naslednjo izjavo:

Naš obisk v Rimu nam je pripravil redko veselje in zelo veliko čast, da smo bili sprejeti pri Nj. Vel. Kralju in Cesarju. Prav tako pa nam je bila dana prilika, da smo lahko stopili v prijateljski stik z Ducejem in grofom Ciano in v ožrta največjega zaupanja in prijateljstva proučevali vprašanja, ki se nanašajo na mnoge koristi dveh prijateljskih držav.

Zaradi našega — na žalost kratkega bivanja — v Rimu, smo lahko z velikim veseljem spoznali dobro znano gostoljubnost rimskega ljudstva. Po italijanskem tisku želimo izraziti rimskemu ljudstvu in po rimskem ljudstvu vsemu italijanskemu narodu našo najglobljo zahvalo za prisrčen sprejem, ki nam je bil prirejen med našim potovanjem in bivanjem v Italiji.

Potem, ko je poudaril, da je zelo srečen, da lahko izrazi ob tem prvem stiku z Italijo čustva prisrčnega prijateljstva, ki jih bolgarski narod goji za italijanski narod, je bolgarski predsednik vlade poudaril, da sta zgodovina in usoda obeh narodov ustvarila mnogo točk za stik in sodelovanje. Bol-

garski narod je z občudovanjem in z globoko simpatijo spremljal boje italijanskega naroda v preteklosti in sedaj z globokimi čustvi spremlja trud italijanskega naroda, da se vojskuje pod vodstvom modrega Duceja, da bi uresničil pravične zahteve in dobil prostor, ki mu gre po pravici v svetu in sicer po zgodovinskih in naravnih zakonih.

Tem čustvom prijateljstva pa se danes pridružuje hvalečnost Bolgarov za pomoč Italije, to pomoč pa je Italija dala Bolgariji v najbolj odločilnih trenutkih njene zgodovine, ko so se uresničevale bolgarske želje za zedinjenje bolgarskega rodu. To je bila sveta stvar, za katero so bolgarski sinovi večkrat prelivali svojo kri in ta stvar je zmaga zaradi veličastnih zmag dveh zavezniških narodov Italije in Nemčije in zaradi smisla za pravico in plemenitega ukrepa njunih dveh velikih voditeljev, Duceja, Benita Mussolinija in Adolfa Hitlerja.

Jaz in bolgarski zunanji minister sva prišla v Italijo obiskat vašega Duceja in italijansko kraljevsko vlado, da bi izrazila naše globoko spoštovanje in neomajno prijateljstvo, ki ga naš narod goji za plemeniti italijanski narod, prav tako pa sva prišla izraziti čustva globokega prijateljstva, s katerimi Bolgarija spremlja zmagovalni pohod junaških italijanskih čet.

vam lahko zagotovim, da bo Italija v njem dobila vedno najodkritosrčnejšega prijatelja na Balkanu. S temi čustvi dvigam kozarec na čast Nj. Vel. Kralja in Cesarja, na veličino njegovega vzvišenega in slavnega doma, na zdravje in osebnost vašo Ekscelenco in na blagor italijanskega naroda.

Vojno poročilo štev. 412

Ponovni letalski napadi na oporišča na Malti

Glavni stan Italijanskih Vojnih Sil objavlja: Italijanska letala so v noči na 22. julij znova bombardirala oporišča na Malti.

Severna Afrika: Sovražni poskusi napadov na bojišče pri Tobruku so bili hitro zlomljeni. Italijanska in nemška letala so bombardirala obrambne naprave, baterije in motorizirana sredstva v trdnjavi. — Severozahodno od Marsa Lucha so nemška letala napadla angleško cisternsko ladjo, ki je bila potopljena.

Bolgarska državnik pri sv. očetu

Vatikan, 22. julija. lp. Predsednik bolgarske vlade Filov in zunanji minister Popov sta bila ob 11.30 sprejeta v avdienco pri sv. očetu. V Vatikanu ju je najprej sprejel tajni komornik in dva častna komornika. V spremstvu švicarske garde sta se podala v knjižnico sv. očeta, ki ju je zadržal v dolgem in prisrčnem razgovoru.

Ob koncu razgovora je predsednik vlade Filov predstavil papežu svoje spremstvo in se nato poslovil. Obiskal je državnega tajnika kardinala Maglionea.

Kmalu nato je kardinal Maglione vrnil obisk bolgarskima državnikoma v Vili Madami.

Govora Duceja in Filova v Beneški palači

Snoči je Duce priredil v Beneški palači slovesno večerjo, katere so se poleg bolgarskih gostov udeležili še: zunanji minister grof Ciano, člani vlade, najvišji državni uradniki, poslaniki prijateljskih držav in drugi odlični gostje. Pri večerji je Duce umel naslednji nagovor:

Ducejeva zdravica

»Ekscelenca, vesel sem, da vam morem prisrčno pozdraviti v Italiji. V tem Rimu, ki je s spontanimi manifestacijami simpatij sprejel vas in Ekscelenco Popova, da izprica in izrazi prijateljska čustva italijanskega ljudstva za vašo državo in za vaš narod. Veste, kako globoko in stare korenine imajo ta čustva. Dokaz za to ste dobili v letih, ko ste se borili za svoje pravice.

Italija je bila nepretrgoma z vami v tem boju, zvesta načelu, ki je navdihovalo in vodilo našo politiko; da se le s popravilom krivic morejo ustvariti temelji za mirno sožitje med evropskimi narodi.

Da bi uveljavili ta načela, sta Italija in Nemčija prišli za orožje ter vodita danes v Evropi in Afriki boj, ki ima najvišjo idealno vsebino. Bojujeta se zase in za vse.

Vaš narod in vaša vlada sta popolnoma razumela ta boj, ko sta končno pristopila ter veljavno pomagala naši politiki in naši akciji in je Bolgarija postala udeleženec pri skupnosti držav, ki se je ustvarila na podlagi trojne zveze in v kateri so življenjske pravice ter najvišje koristi bolgarskega ljudstva potrjene in zavarovane.

Po novi ozemeljski ureditvi, katero so prinesle zmage Osi, se Bolgarija in Albanija srečujeta na skupni meji. Obe navdihuje želja po čimbolj prijateljskem, čimbolj dejanskem in plodnem sodelovanju. Italija ima živo željo, da bi se odnošaji med obema sosednjima prijateljskima državama utrjevali. Čez Albanijo namerava Italija sama na vseh področjih ojačiti svoje odnošaje z Bolgarijo, da bi dosegla čim tesnejše duhovno zблиžanje med obema narodoma.

Ekscelenca, stare in globoke zveze, ki družijo Italijo in Bolgarijo, so najpomembnejše priče veličastnih dogodkov, ki jih doživljamo. Morem vam zagotoviti, da italijansko prijateljstvo do vaše države ne bo nikdar odpovedalo, kakor ni odpovedalo v najtežavnejšem trenutku, ki ga je Bolgarija prestala. S temi čustvi dvigam kozarec, ekscelenca, na čast Nj. Vel. bolgarskemu kralju, na vašo osebnost, na srečo ekscelence ministra Popova, na napredek in bodočnost vašega plemenitega naroda.

Odgovor predsednika bolgarske vlade

Predsednik bolgarske vlade dr. Filov je odgovoril:

Seja japonske vlade ob navzočnosti vojnega poveljstva

Tokio, 22. julija. lp. Včeraj je bila pod predsedstvom kneza Konoye v cesarski palači prva seja japonske vlade. Ta prva seja se je vršila ob navzočnosti japonskega vojaškega poveljstva, kar naj bo znak tesne združitve med vlado in vojsko. Na to sejo so prišli zunanji minister, vojni minister, mornariški minister, notranji minister, ministri brez portfelja, načelniki generalnih štabov oboroženih sil in več generalov ter admiralov. Po seji je bil zunanji minister admiral Toyoda

prvič sprejet pri cesarju. Poročal mu je o razvoju mednarodnega položaja.

Agencija Domei poroča, da novice iz angleškega vira in sicer iz Bangkoka o tem, da je na Malajskem polotoku 200.000 vojakov in v Birmaniji 100.000, niso resnične. Agencija dodaja, da je po točnih poročilih treba računati, da ima Anglija to zbranih eno četrtno tistega, kar dejansko navaja.

Bolgarski tisk pozdravlja uspeh rimskega obiska

Sofija, 22. julija. lp. Ves bolgarski tisk posveča svoje prve strani obisku predsednika bolgarske vlade in zunanjega ministra v Rimu. Bolgarski tisk opisuje prisrčen sprejem, ki ga je Italija priredila obema bolgarskima državnikoma.

»Večer« objavlja na čelu lista in na čelu poročil iz Rima slike Kralja in Cesarja, Duceja in

grofa Ciana, nato pa komentira slovesne dogodke v Rimu. List piše:

Obisk naših članov vlade v večnem Rimu ima ob tem času poseben pomen. Italijo in Bolgarijo veže med seboj prisrčno in trajno prijateljstvo, kajti Italija in Bolgarija bosta imeli skozi Albanijo skupno mejo in ta novi položaj bo utrdil in okrepil vez, ki vežejo oba naroda. Bolgarski narod ve in se bo vedno zavedal, kakšna je bila pomoč Italije v najbolj kritičnih in težkih trenutkih, hvaležen bo za to pomoč, ker so jo navdihovala najvišja načela človečnosti. Ta naša zahvala je bila že večkrat zapisana v naših listih in je prišla do izraza tudi pri javnih manifestacijah bolgarskega naroda. Vse to dokazuje, kakšna so čustva hvalečnosti, ki vežejo Bolgarijo na Italijo. Duce, genij Italije, je nešteto krat dvignil svoj glas za Bolgarijo in njegove besede so vedno odmevale v bolgarskih srcih. Vse to mora vplivati na bodoče odnošaje med obema narodoma. Rimski obisk naših državnikov bo poglobil obstoječe prijateljstvo, prav tako pa bo poživljal in pospešil sodelovanje, ki sloni na iskreni želji obeh narodov, da bi skupaj korakala k novemu redu. Z neposrednim stikom na skupni meji, ki veže cesarsko Italijo na Bolgarijo, bodo Italijani in Bolgari našli vedno novo, živo pobudo za razvoj svojega nerazrušljivega prijateljstva.

Boji v južni Besarabiji

Jassy, 22. julija. lp. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča z Besarabijskega bojišča: Nemško romunske zavezniške armade so večeraj izvedle nov zmagovalni prodor. Sovjetske čete so namreč bile prisiljene, da so se hitro morale umakniti iz južne Besarabije, in sicer večinoma

iz pokrajine okoli Kišinjeva, in sicer ob rekah Prut in Donava ter v območju ob Črnem morju do izliva Dnjestra. Pritisk nemških in romunskih čet je bil tako močan, da so bile ruske čete povsod razpršene.

Včeraj zjutraj so romunske in nemške čete zasedle Reni, kjer so Sovjeti imeli močne utrdbe. Zavezniške čete sedaj hitro prodirajo ob Donavi naprej.

Bolj proti severu so zavezniške čete zasedle tudi mesto Tighino, kjer je bila stara meja med Romunijo in Sovjetsko Zvezo. Tako so zavezniške čete dosegle Dnjestr tudi na drugi zelo važni točki. Iz Tighine so se sovjetske čete zamogle rešiti v zadnjem trenutku, sovjetske zadnje straže pa so bile na begu popolnoma uničene. Ti boji dokazujejo, da je popolna osvoboditev Besarabije zelo blizu.

Romunsko topništvo pa je ob Črnem morju streljalo na tri sovjetske monitorje, ki so hoteli zbežati iz nevarnih območij ob obali ter se oddaljiti. Na ta način je bilo do sedaj potopljenih sedem sovjetskih vojnih ladij te vrste.

Romunsko letalstvo je v južni Besarabiji doseglo nove pomembne uspehe. Romunski bombniki so bombardirali in uničili sovjetske kolone na umiku. Bombe so zadevale tako uspešno, da so bile kolone popolnoma uničene. Vsaj dva sovjetskega polka sta bila na ta način uničena.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 22. julija. lp. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Prodorne operacije nemške oborožene sile in njenih zaveznikov so razbile sovjetsko obrambno fronto v oddelke, ki niso več med seboj povezani in strnjeni. Vključ hudemu krajevnemu odporu in trdovratnim protinapadom ni več spoznati enotnega vodstva pri sovražniku.

Na vsej vzhodni fronti se stalno nadaljujejo operacije, ki imajo za cilj razbiti in uničiti posamezne skupine sovjetske vojske.

Kot povračilo za boljševiške letalske napade na odprti mesti zaveznikov Bukarešto in Helsinkii je letalstvo ponoči prvič napadlo Moskvo. Močni letalski oddelki so pri dobri vidljivosti v zaporednih valovih napadali vojaške naprave in prometna sredstva in oboroževalno središče.

Okoli Kremlija in ob kolenu Moskve so bombe v polno zadele in povzročile mnogo ogromnih požarov. Poslopja vojaškega poveljstva in upravnih oblasti in oskrbovalne naprave so bile ali razdejane ali pa močno zadete.

Na morju okoli Anglije so bojna letala zadela v polno dve veliki tovorni ladji. Ostala bojna letala so ponoči bombardirala pristaniške naprave na jugovzhodu otoka.

Ob Sueskem kanalu so nemška bojna letala v noči na 22. julij napadla z bombami vseh vrst vojaške naprave.

Nemška lovna letala so pri sovražnih poskusih, da bi podneli napadla obalo Rokavskega preliv, sestrelila šest angleških letal.

Angleška bojna letala so ponoči na razne kraje jugozahodne Nemčije metala rušilne in zažigalne bombe. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih in ranjenih. Uničena ali poškodovana so bila večina stanovanjska poslopja. Protiletalsko topništvo je sestrelilo eno napadajočih angleških bojnih letal.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Stalinov sin u et

Berlin, 22. julija. Ip. Nemški dnevniki so danes zjutraj objavili novico, da je bil v bojih pri Viševski ujet starejši Stalinov sin. Stalinov sin, ki je članik sovjetske vojske, je podal izjavo nemškemu časniku, v kateri pravi, da se je s svojimi tovariši odločil za predajo, ker meni, da je ves nadaljnji odpor nesmiseln.

Odbiti sovjetski napadi pri Smolensku

Berlin, 22. julija. Ip. DNB objavlja, da so bili dne 20. in 21. julija odbiti vsi boljševiški napadi na bi zavzeli naj Smolensku. Silen protinapad nemških sil je prizadel zelo krvave izgube sovražniku. Med temi boji so Nemci zajeli mnogo sovražnikov in uničili zelo mnogo sovražnih tankov.

Finci zavzeli Pitskaranto

Helsinki, 22. julija. Ip. Ob jezeru Ladoga so finske čete zavzele Pitskaranto. Zajeli so mnogo ruskih vojakov in zaplenili mnogo vojnega gradiva.

Helsinki, 22. julija. Ip. Včeraj zjutraj je skupina sovjetskih bombnikov, ki je priletela z morške strani, napadla in bombardirala stanovanjska središča v Lovidi in v Panvoju. V Panvoju sta bili razdejani dve hiši. Finski lovci so sestrelili tri sovražna letala.

Vzporeditev z Napoleonom ne drži

Dopisnik tržaškega »Piccola« poroča iz Berlina, da nikakor ne more veljati vzporeditev sedanjega nemškega pohoda nad sovjetsko Rusijo z Napoleonovim pohodom pred 130 leti. Angleška propaganda se je poslužuje, a očividno računa na neznanje svojih poslušalcev. Napoleon je imel za seboj Evropo, ki mu je bila sovražna in ki je bila pripravljena, da ga izda ob prvem znaku njegove slabosti. A Nemčija ima za seboj Evropo, ki je na polovico njena iskrena zaveznica, a na polovico je premagana in temeljito podvržena. Napoleonova izhodna točka je bil Pariz, oddaljen 2000 km od Rusije, toda Nemci so pričeli svoj pohod od same ruske meje. Napoleon je imel silne napore, da je oskrbo svojih čet mogel zavarovati na ogromnih razdaljah, a Nemci nimajo takih skrbi. Napoleon je mislil, da bo svojih pol milijona mož in velikansko število konj lahko preživel na osvojenem ozemlju, toda Nemci imajo tako popolno organizacijo za oskrbo svojih čet, da vzbujajo največje pomirjenje in zaupanje. Če Rusi zažigajo letino, potem bo lačno rusko prebivalstvo, ne pa nemški vojak. Medtem, ko je Napoleon šel v Rusijo, da bi si zagotovil posest ostale Evrope, ima Nemčija samo namen, da Rusijo spokori k pameti in takšno pritegne h gospodarskemu sodelovanju, za katerega načrta sta že preskrbeli državi osi. To so razlogi, pravi dopisnik Piccola, iz katerih je razvidno, da se ne sme vzporediti Napoleonovega in nemškega pohoda na Rusijo.

Besede zahvale

romunskim junakom

Bukarešta, 22. julija. Ip. Po radiu je govoril danes kralj Mihail, ki se je v posebnem govoru v svojem in v imenu kraljice Helene ter v imenu vse države zahvalil romunskim in nemškimi junakom, ki so žrtvovali svoje življenje za osvoboditev starodavnega romunskega ozemlja.

Po radiu je govorila tudi soproga generala Antonescu, ki je izrekla nekaj tolažilnih besed vojnim ranjenecem.

Podpredsednik vlade Mihail Antonescu je izrekel svoje priznanje ter se v ginljivih besedah zahvalil za junaka dela nemških in romunskih junakov. Zahvalil se je bojnikom ter poudaril, da bo država skrbela za žrtve in za člane njihovih družin.

Položaj po prvem mesecu vojne na vzhodu

Berlin, 22. julija. Ip. Po prvem mesecu vojne na vzhodu objavlja nemški tisk značilen pregled uspehov nemške vojske na vzhodu, prav tako pa uspehe zaveznikov na vseh delih bojišča, ki je izredno težavno po značaju svojega ozemlja.

»Völkischer Beobachter« piše, da se sovražniku ni posrečilo izvesti dobro pripravljene načrta za napad in sicer na nobenem odseku fronte. Ruske čete so bile celo vržene iz svojih silno močno utr-

Letalski boji nad zahodno Evropo

Berlin, 22. julija. Ip. Kakor objavlja DNB, je včeraj nekaj angleških bombnikov v spremstvu mnogih lovcev skušalo napasti nemški ladijski prevoz v vodah Rokavskega preliva. Štirje nemški lovci, ki so spremljali ladijski prevoz, so hitro opazili sovražna letala in obvestili bližnja oporišča o sovražnem napadu. Nemška letala so angleška letala hitro dosegla in preprečila napad. Angleška letala so bila prisiljena vrniti se.

Berlin, 22. julija. Ip. Poskusi angleških le-

tal, da bi včeraj priletela nad obrežja Rokavskega preliva, so bili odbiti. Sovražne izgube so bile občutne. Po poročilih, ki so prispela do sedaj, je bilo uničenih pet angleških letal.

Berlin, 22. julija. Ip. Ponoči so angleški bombniki preleteli razne pokrajine zahodne Nemčije in zmetali nekaj rušilnih in zažigalnih bomb. Skoda se omejuje na razdejanja na stanovanjskih predelih in je civilno prebivalstvo imelo nekaj smrtnih žrtev, nekaj pa jih je bilo ranjenih.

Roosevelt zahteva podaljšanje vojne službe

Ameriško javno mnenje vedno bolj proti Rooseveltovi politiki - Komunistična propaganda med ameriškim delavstvom

Washington, 22. julija. Ip. Predsednik Roosevelt je poslal ameriški kongresu poslanico, v kateri na temelju svojih izrednih pooblastil zahteva, da naj se obvezniki, ki sedaj služijo vojsko, zadržijo še naprej v vojaški službi, da si je že poteklo 12 mesecev, to je doba, za katero so bili vpoklicani. Podaljšanje obveznega roka naj traja tako dolgo, kakor dolgo traja stanje izredne pripravljenosti. Predsednik pravi v svoji poslanici, da je ta odredba potrebna, da bi se zagotovila enotnost in strnjnost v ameriški armadi.

Predsednik je sklenil, da naj to njegovo poslanico ameriški kongresu objavijo po radijskih postajah, češ naj ves ameriški narod izve za njegovo stališče. Ta Rooseveltov sklep, da naj se poslanica prebriše po radiu, se tolmači v Ameriki kot dokaz, da je Roosevelt naletel na velike težave in da se mora na ta način obračati na ameriško javnost.

Generalni tajnik Bele hiše Stewie Eavry je izjavil, da pripisuje predsedniku Roosevelt svoji poslanici izreden pomen in meni, da je treba to vprašanje predložiti ameriški ljudstvu v najbolj obsežni obliki.

Bivši kandidat za predsednika republike, Landon, je včeraj zvečer govoril na radijski postaji v Topeki v Kansasu in je izjavil, da je za podaljšanje vojaškega roka, kakor to zahteva obramba ameriškega kontinenta. Takoj nato pa je Landon dodal, da se bo ameriška vojska neizvežbana in neopremljena vrgla v najhujšo vojno dogodivščino, če se Roosevelt ne omeji njegovo hujšaško delovanje za vstop v vojno. Zaradi hujšaških izjav predsednika in njegovih ministrov pa smo mi Amerikanci bli predaleč, da si nismo dovolj oboževani. Predsednik Roosevelt je kriv, ker si od časa do časa jemlje izredna pooblastila, toda podaljšanje vojaške službe je narodna potreba.

Kako Sumner Welles

hujska

Državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Sumner Welles je včeraj izjavil, da imajo Združene države dovolj poročil o tem, da namerava Nemčija napasti še druge evropske narode. Ta napad bo sledil tako ob koncu vojskovanja v Rusiji. Uradno je bilo objavljeno, da je zvezna vlada določila posojilo v višini pol milijarde dolarjev

jenih postojank in utrdb ter so jih nemške čete zapodile več 100 km v notranjost države.

»Zwölft Uhr Blatt« poudarja, da je sedanjí vojaški položaj možno opisati takole:

1. Ruska armada, pripravljena za napad na Nemčijo, je bila razbita. 2. Vsa obrambna črta je bila preokročena. 3. Sovražne izgube so bile tolikšne, da je moral sovražnik uporabiti zadnje rezerve. 4. Onstran Stalinove črte ni več nobene možnosti za uspešno obrambo in za oviranje napredovanja nemških čet. 5. Skoraj vse sovjetske reke so v nemških rokah. 6. V rdeči vojski je vedno več znakov razkroja. 7. Nemško poveljstvo ima trdno položaj v svojih rokah in narekuje sovražniku svojo pobudo.

„Pastor Angelicus.“

Vatikan, 16. julija.

Kakor se je v zgodovini papeštva že tolikokrat zgodilo, se tudi papeževanje sedanjega papeža Pija XII. razvija docela drugače kakor pa je bil svet pričakoval. Ko so izvolili sedanjega papeža, je bilo svetovno časopisje takoj pri roki s svojo napovedjo, češ da je bil izvoljen »politični papež«. Pij XII. pa svoje poslanstvo izvršuje docela drugače, kakor so napovedovali, izvršuje ga namreč kakor tisti »pastor angelicus«, kakršnega je prerokovala tista znana mistična prerokba za sedanjí čas.

Papeževa popularnost tako silno raste, da bi kaj takega nihče ne bil pričakoval. V sedanjih časih, ko v Italiji ni toliko tujeskega prometa kakor navadno, je pa na vala k papeškimi avdiencam nenavadno ogromen. Po tri do štiri tisoč ljudi se večkrat zbere v avdiencijskih dvoranah, ki so prišli, da bi bili sprejeti od papeža. Tisti, ki so to doživeli, pravijo, da jim bo ostalo neizbrisno v spominu, ko so videli papeža počasi hoditi ob teh ogromnih vrstah ter se neutrudno truditi, da bi mogel s čim več ljudmi spregovoriti tako besedo. Kakor hitro papež vidi, da bi kdo z njim rad govoril, se skloni k njemu ali pa ga potegne k sebi, naj spregovori. Za papežem hodi rimski prelat z aktovko v roki. Vanjo devlje tista pisma, ki jih ljudje izročajo sv. Očetu. Tih pisem je mnogo, mnogo, toda vsakdo dobi odgovor na svoje pismo.

Znanemu katoliškemu čenikarju je že več protestantov, ki so se udeležili kako take avdience, zatrjevalo, da jih je globoko presunila tista dobrota, ki jo izžareva papeževa oseba. Kdor je Pija XII. le enkrat videl pri taki avdienci, bo skoraj verjel, da je res tisto, kar govore o papežu. Pripovedujejo namreč tole: Ko so pred nekaj časa Angličani grozili, da bodo bombardirali mesto Rim, so papeža vprašali, kaj bo on storil, če se to res zgodi. Pričakovali so namreč, da bo rekel, da hoče Rim zapustiti. Papež pa je odgovoril: »Če se to zgodi, bom bos vodil spokorno procesijo skozi Rim.«

Nobenega dvoma ni, da je bil redek tak papež, ki bi protestanti do njega imeli toliko sim-

patij kakor jih imajo do Pija XII. Mnogo so k temu pripomogli njegovi krasni govori ter njegove zahteve, kjer vsemu svetu oznanja, kakšen naj bo prihodnji mir in kakšna naj bo nova ureitev sveta. To ima kajpada v sebi tudi nevarnost razočaranja, kajti jasno je, da papež lahko le svari in svetuje, da pa nima v svojih rokah nobenih sredstev, da bi svoji želji dal poudarka. Toda papež se zaveda resnice, ki jo je bil pred kratkim povedal odličen član Vatikana: »Apostol mora pridigati, čeprav ga ne poslušajo.« Tako je nabolj označen papežev položaj. Verjetno je, da bi se papež poslužil povabila, naj se udeleži mirovne konference, kamor bi gotovo poslal svoje zastopnike. Toda vprašanje je, ali ga bodo povabili, ker papež nima v rokah nobenih sredstev, da bi si tako povabilo mogel izsiliti. Kakor znano, papež pri verzajski mirovni pogodbi ni imel nobene besede. Tudi danes še ne kaže, da bi kdo hotel pri mirovnih pogajanjih papežu priznati kak vpliv. Zato se moramo prej ko slej zavedati, da more papež ne glede na trenutne vojaške in politične uspehe te ali druge strani v interesu človeštva pač naglašati svoje zahteve, da pa nima prav nobenih tvarnih sredstev, da bi svoje zahteve tudi izsilil. Zato papež Pij XII. ne naglašja brez vzroka venomer, da je njegovo edino orožje molitev.

Kljub vsemu temu pa sv. Oče z jasno in načelno besedo govori vsem narodom in vsem ljudem besede resnice. Da bi ga le vsi poslušali in ga ubogali! S silo tega od ljudi ne more izsiliti. Pomagajmo mu s svojimi molitvami!

Seja romunske vlade v Plvestiju

Bukarešta, 22. julija. Ip. Pod predsedstvom generala Antonescu je bila seja romunske vlade v Ploestiu. Na seji so obravnavali vprašanje cen in vprašanje prometa. Prav tako so obravnavali tudi vojaška vprašanja. General Antonescu je nato podal navodila za pomoč ranjenecem, invalidom in članom družin padlih vojakov.

E. I. A. R. Radio Lubiana

PARLIAMO L'ITALIANO

Schema della XII. lezione che verrà tenuta dal prof. Stanko Leben mercoledì, 23 VII 1941-XIX, ore 19.

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki sledijo pouku italijanščine po radiu. Italijanske lekcije so na sporedu ob ponedeljkih, sredo in petkih, vselej ob 19. uri.

LEZIONE DODICESIMA

Il participio passato

ascolt-are	cred-ere	dorm-ito
ascolt-ato	cred-uto	dorm-ire

Passato prossimo

ho ascoltato	io ho creduto
hai ascoltato	tu hai creduto
ha ascoltato	egli ha creduto
	ella ha creduto

abbiamo ascoltato	noi abbiamo creduto
avete ascoltato	voi avete creduto
hanno ascoltato	essi hanno creduto
	esse hanno creduto

ho dormito
hai dormito
ha dormito

abbiamo dormito
avete dormito
hanno dormito

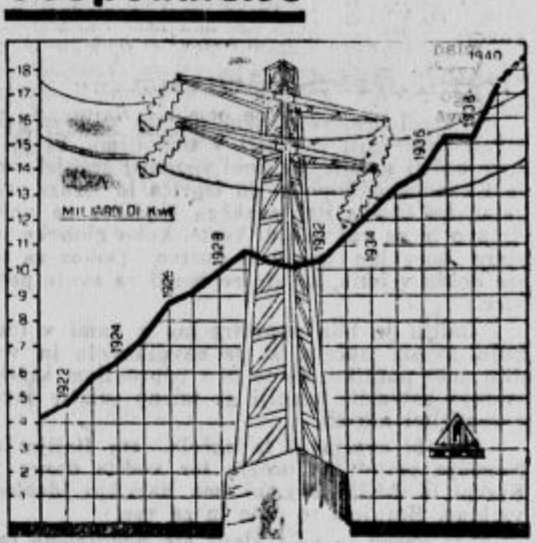
La lanterna ha cessato di sparare — A sei anni ho imparato a scrivere. — Hanno comprato al mercato carciofi per settanta centesimi l'uno. — La nuova commedia ha avuto un successo inaudito. — Ha nevicato tutta la notte. — In quel silenzio avete potuto sentire volare una mosca. — Tutti hanno creduto alla sua innocenza. — Hai dimenticato tutte le offese sofferte? — Ho guardato nello specchio e ho veduto che il vestito nuovo non mi sta bene. — I nostri soldati hanno combattuto senza paura per terra, per mare e nel cielo. — Colpito da una bomba incendiaria il deposito di carburante ha bruciato rapidamente. — Ho comprato un altro giornale, perché non ho trovato il »Corriere della Sera«. — Quando qualcuno ha mentito nessuno più gli crede. — Ora sono ricchi, perché hanno guadagnato grandi somme di danaro.

Esercizi

1.) Formate il participio passato dei seguenti verbi: conoscere, cantare, avere, portare, capire, cominciare, temere, chiamare, preferire, bere, parlare.

2.) Coniugate al passato prossimo le proposizioni seguenti: Avere imparato la lingua italiana. — Avere prestato la bicicletta a un amico. — Ieri non aver ricevuto nemmeno una sola lettera. — Aver avuto una gran fame. — Non aver capito una sola parola.

Gospodarstvo

Velik potencial italijanske električne industrije. Gornja slika nam kaže, kako je italijanska električna industrija sistematično od leta do leta narasčala. Kakor je avtoritativni vir celotnega italijanskega gospodarstva, tako je ekusala doseči popolno avtoritativno tudi italijanska električna industrija, kar se ji je v polni meri posrečilo. Zadnja leta je napravila ta industrija naravnost velikanske korake, kakor v dosegi neizmernega električnega potenciala, tako v postavitvi mnogih in velikih tozadevnih obratov. Če se omejimo samo na leto 1940, vidimo, da je obratovalo 1.940.115 hidroelektričnih obratov proti 1081 v letu 1938; njihov potencial je dosegel 5.054.895 HP; njihova kapaciteta se je pomnožila od 15.589 milijonov kilovatih ur na 17.900 milijonov kilovatih ur. Prav tako so narasli tudi proizvodni termičnih in geotermičnih električnih podjetij.

Kontrola nad cenami življenjskih potrebščin. Med vsemi sloji prebivalstva je žela veliko odobravanje naredba vlade, ki je zaupala fašistični stranki nadzorstvo nad cenami vseh življenjskih potrebščin, ki so na notranjem trgu neobhodno potrebne. Cilj te odredbe je, zabraniti porast dražnje in tako preprečiti vsako možnost inflacije. Vsi listi v državi pišejo, da bo sedaj trg temeljito in učinkovito urejen. Stranka ima dovolj sredstev in tudi moči ter je takoj po prevzemu novih polnočastih pokazala, da ji ne manjka dobre volje ter odločnosti, rešiti postavljeno ji nalogo. Notranji trg v vsej državi bo razdeljen na deset nadzorstvenih con, ki bodo v tesni medsebojni zvezi. Nadzorstvo v teh conah bo poverjeno desetim stranknim mozem. Tudi na sadnem in zelenjadnem trgu, kjer so zadnje čase vladale precej visoke cene, nova letina pa je zelo povoljna, je stranka znižala cene v nadrobni prodaji za 20%. Cene so padle takoj, ne da bi bilo potrebno za to posebno opozorilo. Ves tisk v državi je mnenja, da v bodoče naj ne bo kaznovan samo prodajalec, ki zahteva za blago višjo ceno, kakor je določeno, marveč tudi kupec, ki plača več, kakor so uradne cene.

Prepoved odnašanja kovancev iz Romunije. Vsem osebam, ki potujejo iz Romunije, je prepovedano odnašati kovance iz države. Vsak potnik ima pravico vzeti na pot 2000 lejev papirnatega denarja.

Popravek iz Službenega lista za Ljubljansko pokrajino. V zvezi z naredbi o pribitkih v nadrobni prodaji je objavil »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« naslednji popravek: V naredbi o določitvi pribitkov v nadrobni prodaji, št. 63, objavljeni v 55. kosi Službenega lista z dne 9. julija 1941., se mora točka 38. v čl. 1. pravilno glasil: 38. obutev vseh vrst... 20%

Ameriško posojilo Angliji

Washington, 22. jul. Ip. Ameriška vlada je sklenila posoditi Angliji 425 milijonov dolarjev za kritje primanjkljaja v angleškem proračunu.

Amerika naj izžene angleške agente

Washington, 22. julija. Ip. V Ameriškem senatu je govoril vodja izolacionistov, ki je v svojem govoru zahteval, naj ameriška vlada spodi vse angleške agente in vse bivše vladarje in vlade evropskih držav, ki so pribežali v Ameriko. Izjavil je, da angleški agenti delajo v tem smislu, da bi ameriške čete odšle na pomoč Angliji in na evropska bojišča. Ministri Knox, Ickes in Stimson imajo nalogo, da branijo angleške koristi v Ameriki.

Nove bolgarske carinarnice

Sofija, 22. julija. Ip. Nove bolgarske carinarnice ob novi meji: Dedeagaz, Kavala, Dolnji Proj, Skopje, Vladikin Han, Piro. Te carinske postaje bodo začele delovati dne 1. avgusta.

Angleške čete na perzijski meji

»Gazzettino« poroča, da vlada v Tabrisu veliko vznemirjenje, ker se vedno bolj kopičijo velike množine angleških čet na meji Perzije in Iraka, posebno pri mestih Revandus in Kanilin (obe mesti sta v Iraku, severovzhodno od petrolejskih vrelcev). Velik del prebivalcev Tabrisa je mesto zapustilo in odšlo v gore. Po drugi strani pa se poroča, da se perzijske čete zbirajo v okolici Kermašah (severovzhodno od Bagdada).

Rim, 22. julija. Ip. Iz Egipta poročajo, da je letošnja žetev zelo slaba. Zaradi slabe žetve se je cena žita dvignila od 185 na 225 piastrov za stot. To je dosedaj najvišja cena za žito v Egiptu. Egiptovski listi ostro napadajo vlado zaradi tega in pišejo, da so vladni uradi krivi tega skoka cen in slabe letine, ker niso dovolj nadzirali poljskih del.

KULTURNI OBZORNIK

Koncert Artura Bonuccija

Že nam poznani mojster na čelu, g. Arturo Bonucci je v ponedeljek 21. t. m. v veliki filharmonični dvorani priredil zanimiv koncert, ki se je vršil pod okriljem Glasbene Matice ljubljanske. Dasi so koncerti tako globoko v poletje pri nas izven navade, da je bila dvorana skoraj popolnoma zasedena. Poleg zbranih odličnikov civilnih in vojaških oblasti se je koncerta udeležil tudi Ekse. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, g. Emilio Grazioli.

Program koncerta je obsegal dela italijanskih avtorjev starejše dobe in sodobne stvariteljske smeri. Na programu sta bila tudi Haydn in Dvořák. V prvem delu smo slišali Sammartinija »Largo e giga«, Boccherinija »Andante affettuoso e allegro rustico«, dal Concerto in re ter Haydna »Adagio e tempo di minuetto« dalla Sonata in do maggiore. Drugi del »sporeda« je izpolnil Dvořák »Concerto in si minore«, op. 104 v 3 stavkih (Allegro, Adagio non troppo, Allegro moderato). V tretjem delu pa smo slišali dela štirih avtorjev. Respighija »Adagio e variazioni«, Alfana »III. danza romana in do maggiore«, Guerrinija »Leggenda« ter Caselle »Tarantella«. Pri klavirju je čelista spremljala gđ. Marija Luiza Faini.

Med najmočnejša dela tega »sporeda« spada pešč Dvořákov Koncert, iz katerega izžareva prvobitna silnost na ljudsko glasbeno značilnost se opirajočega stvarjalca bogate fantazije, širokih, gladko tekočih melodičnih linij; delo je dosledno in notranje stopajevito grajeno in močno po svojem prepričljivem estetskem učinku. Med novejšimi deli italijanske stvariteljske ni nudil zlasti Respighijev »Adagio e variazioni«, ki ga je koncertant prav lepo izvedel, pomembno vrednost mlajše italijanske produkcije. Zanimiva je tudi Casellova »Tarantella«.

Koncert je bil v splošnem dober. Čelist razpolaga z veliko rutino in tehnično dovršenostjo. Krasen instrument ima lep prodoren ton. Meni da je vročina slabila igro po intoniranju strani, kar je bilo opaziti predvsem v hitrih tempih in v variacijah, dočim je potekala igra v počasnem tempu mnogo boljše. Tretji del koncerta je bil izvajalsko najboljši. — Pianistka gđ. Marija Luiza Faini je v popolnoma ustrežajoči podreditvi spremljala čelista in smiselno interpretirala svoj klavirski part. sil.

Grški znanstvenik umrl. V Atenah je v visoki starosti 93 let umrl bivši visokošolski profesor in ustanovitelj novogrškega jezikoslovja Georgios Chazidekias. Več let je študiral na nemških univerzah in je izdal leta 1892 v Lipskem znamenito delo »Uvod v novogrško gramatiko«, ki je z njim utrl pot novogrščini v književnosti. Chazidekias je poudarjal mnenje, da se novogrščina še zmeraj razvija, v nasprotju z drugimi jeziki, ki so kolikor toliko že dokončno razvili.

V Milanu je izšla zanimiva antologija svetovne poezije, ki jo je zbral M. Spiritini, z naslovom »Poeti del mondo« (Svetovni pesniki). — V delu je zbranih 300 najboljših pesnikov sveta.

»Najš kine«. Tedenka revija. Izhaja vsak petek. Posamezna številka 1 lra. Coletočna naročnina 38 lir. Izdaja Konzorci »Najš kine« (predstavniki Fišer Franc). Odgovorni urednik Fišer Franc. Uprava in uredništvo Vegova 2, Ljubljana.

Pričujoča številka, ki je 16. v tem letu, je izšla v povečani in vsebinsko jako spremenjeni obliki. Vsebinsko obsega članek o slavem filmu »Ave Maria«, kjer ima glavno vlogo tudi Ljubljancem znani slavni rimski pevec Gigli. Dalje je članek o filmu »Beneške spletke«, ki mu sledi »Poštarijeva hči« in »Vedno se tako konča«. V številki dobijo še drobne filmske novosti, kritike o filmih, ki smo jih videli, detektivsko zgodbo, nagradne križanke in število pestrih dovlopov v slikah in besedah. — To bi bila na kratko povedana vsebina te kinematografske revije. Posebnost pa je v njej novela »O mladi kukavici«, ki na poseben, zanimiv in literarno tehten način opisuje zgodbo o kukavici.

Dasi uredništvo samo pripominja, da je »v najneprimernejšem času« prišlo nadaljevanje z »Najš kine«, vendar menimo, da bo list, tak kakršen se nam je zdaj predstavljal, dobil mnogo bralcev in naročnikov, saj se mu pozna, da ni nikakršno plehko branje, ampak misli zares občinstvu nuditi zanimivo in poučno vsebino s tega področja.

Filozofova filozofska oporoka. Ko je nedavno italijanski vseučilišnik Josip Lacosta v mislih na svoj izpit stikal po Vatikanski knjižnici, se je spomnil tudi že pozabljenega filozofa De Revisse in je za predavanje o filozofiji XVII. stoletja izbral tudi njegovo knjigo. Lahko si mislimo, kako se je dijak začudil, ko je med listi te knjige dobil porumenel listič, kjer je bilo napisano:

»Tistega, ki najde ta papir, prosim, da se javi na rimskem sodišču in poišče ondi spis pod številko 162 P. 1.

V Rimu, 5. avgusta 1784. De Revisse. Mladi visokošolec je koj odšel na sodišče in je našel zaprašen spis, ki je bil zapečaten. V njem je bila oporoka starega filozofa. Sodnihi je bilo naročeno, da se sme oporoka odpreti le na podlagi papirja, ki ga je Lacosta našel v Vatikanski knjižnici.

Filozof De Revisse je bil zaradi omalovaževanja svojih del jezen na vse svoje sodobnike in je zato zapustil svoje imetje tistemu, ki bi študiral njegovo filozofsko delo.

Dediščina, ki jo je bil zapustil De Revisse, ni bila takrat velika, a dandanes, ko se je glavna iako pomnožila z obrestmi, je to veliko imetje. Denar bo dobil visokošolec Lacosta, ki je s tem bogato poplačan za svoje zanimanje za starega, pozabljenega filozofa.

Razstava japonskih pisem in japonskega tiska v Nemčiji. Od najbolj zanimivih stvari, ki jih vidiš na letošnjem »Gutenbergschem tednu« v Mainzu, je pač posebna razstava japonske pisane in tiskane besede. Najstarejši predmet na tej razstavi je budistična molitev iz leta 764., ki ima naslov »Dharani-Sutra« in je vtisnjena v les. Na razstavi so tudi jako zanimive črke iz lesa, a tudi iz kamna, in japonske knjige iz časa okrog l. 1750., ki so tiskane v barvah. Posebni oddelek te razstave je posvečen izdelovanju japonskega papirja, kjer je vse ponazorjeno z dovršenimi modeli.

Veliki uspehi misijonskega delovanja na Kitajskem

Monsg. Mario Zanin, apostolski delegat za Kitajsko, je poslal družbi za širjenje sv. vere statistične podatke o velikih uspehih kitajskih misijonarjev. Podatki se nanašajo na poslovno l. 1939-40. Po teh podatkih se je v letih 1939-40 izpreobrnilo h katoliški veri 103.900 odraslih Kitajcev. Statistični podatki pa še niso zaključeni, ker se je doberšen del podatkov iz težko pristopnih krajev bodisi izgubil ali pa še ni došel. Kljub temu pa je razvidno, da apostolsko delo na Kitajskem lepo napreduje in se razvija in so uspehi nad vse pričakovane presenetljivi.

Kako silni morajo biti napori misijonarjev in kako težko je njihovo delo, nam bo jasno, ako pomislimo, da poteka sedaj že četrto leto, od kar divja na Kitajskem vojna. In kar čudovito je, kako je kljub vsem oviram in zaprekam naraslo število kristjanov do meseca junija 1940 na 3.067.181 duš, medtem ko je znašalo leta 1937 2.839.238 duš.

Dasiravno je bilo misijonsko delo zaradi vojne silno ovirano in oteženo, so uspehi vendarle veliki, ako pomislimo, da je bilo misijonsko delo v letih vojne osredotočeno bolj na pomoč beguncem, ujetnikom in ranjencem, kakor na pravo misijonsko delo. Vojna je pustila po vsej širni Kitajski; neštete so bile žrtve, neskončno je bilo trpljenje ljudi, ki se je razpršilo na vse strani, pobegnilo v gozdove in se skirilo v podzemeljske jame. Vojna je presekala misijonsko delo v najlepšem razmahu. Med misijonarji so bile žrtve velike, trpljenje neskončno. Misijonska družba obžaluje smrt nešteti

vrlih misijonarjev. Od vikariata v Sienhsien su bila nasilno umorjena patra Sue in Ly Tchang ter devet seminaristov in katehistov. Ta pokolj je bil med prvimi, ko je izbruhnila vojna. Dne 30. avgusta 1939 so umorili patra Frančiška Lebretona, jezuita iz vikariata Schiangay; 7. oktobra je bil umorjen pater Ludvinij Exler iz vikariata Luanfu; dne 9. oktobra pater Edgar Gauvin, jezuit iz vikariata Suchow; 4. novembra so sežgali v vikariatu Baotingfu patra Avgustina Chen in Leone Ly; 23. aprila je padel pater Lorenz Chen iz vikariata Chen-tungfu; 24. maja pater Henrik Bart iz Betharrama v Talifu v državi Yunnan; poleg premnogih kitajskih kristjanov in duhovnikov ter katehistov, ki so umrli kot mučeniki.

Posledice uničujoče vojne se čutijo tudi v gospodarskem življenju. Razpršene množice se vračajo plahe in zbegane v svoje opustošene domove. Misijonar naj pomaga, zida, ureja, zbira sredstva za nove domove, za novo življenje... Težko je vse to delo: manjka sredstev, manjka delavcev duhovnikov. Od 4256 duhovnikov se je vrnilo komaj 434 gospodov. Počasi se vračajo iz daljnih krajev, kjer so razdejane ceste, železniški tiri, mostovi in pota. Kako se bo vse to uredilo, je težko reči. Prepustiti je treba vse božji volji in previdnosti. Toliko pa je gotovo, da misijonarji, ki so se izkazali v strahotnem vojnem času kot pravi junaki, tudi sedaj ne bodo obupali in se bodo znova lotili dela, da popravijo, kar sta porušili človeška nes pamet in hudobija...

Vroča poletja

Zadnje dneve, ko nam je Bog dal malo več toplega sonca, si lahko od vseh strani čul sama vzdihovanja in tarnanja zaradi »prevelike vročine«. Zadovalni niso bili ne uradniki, ki so po vročini morali hoditi domov, ne kmetje in vrtnarji in tudi ne tiisti meščani, ki so okoliške travnike res z obiludovanja vredno pridnostjo spremenili v lepo obdelane vrtičke in njive. In ko je nato prišlo deževati, si že čul želje posameznikov, da bi naj padel dež samo toliko časa, da bi dobro namočil njihove njive in vrtičke, nato pa naj bi zopet sonec razlivalo svojo toploto na zoreč krompir in cvetoč fižol. Tako ljudje res skoraj nikdar niso zadovoljni z vremenom in si žele vednih sprememb.

Zadnji toplejši dnevi pa res še niso bili tako vroči, da bi mogli govoriti o kakšni suši. Zgodovina pozna še mnogo bolj suha poletja. Tako n. pr. po Brüggerjevi kroniki leta 1924 v Švici niso imeli poljske 15 tednov niti kapljice dežja. Letina je pa bila kljub temu zelo dobra. Prav subit in vroči sta bili tudi poletja leta 1933 in 1934, ko od pomladi pa tja v pozno zimo ni bilo sploh nobenih padavin in so se številni studenci posušili.

Izredno vroče je bilo tudi poletje leta 1473. Ljudje so kar 12 mesecev prosili za dež. Suša je bila tako velika, da so usahnili skoraj vsi studenci, potoki so se pa posušili. Številni mlini ob njih so žalostno umolkli. Letina je bila zaradi suše bolj slaba in je bilo žito zelo drago. Tudi težko ga je bilo dobiti. Lepo je pa obrodila vinska trta. Okto-

bra meseca so ljudje lahko občudovali čudno igro narave. Dreve je pričelo znova cvesti in na Martinovo nedeljo so ljudje pri krstu vina ob pečenih gosi lahko zobali tudi zrele češnje. To leto so v zgodovini dolga vrsta let imenovali samo »vroče poletje«. Ta rekord je imelo vse do prihodnje velike suše leta 1540. Tedaj je vročina pritisnila že meseca februarja in je trajala vse do decembra. Skoraj nikjer ni bilo več mogoče najti hladne studenčnice. Suša je bila tako velika, da se je listje na drevesu posušilo in odpadlo ter se vnelo na tleh. Na več mestih so se pojavili veliki gozdni požari. Po Renu so ljudje lahko na več mestih hodili peš. V Zürichu n. pr. so meščani poč hodili na sprehod na Wellenberg, na stolp ob izlivu Limata. Od februarja do decembra sploh ni bilo nobenih padavin. Noči so pa bile zelo rosne ter je raz streh kapljala voda, kakor ob deževju. Zemlja je zaradi velike suše tako razpokala, da si v razpokline lahko vtaknil nogo.

Vročina in suha so bila potem še poletja 1590, 1690, 1719, 1759, 1760, 1782, 1800, 1811 in 1893, ko n. pr. v Švici od maja pa do konca julija sploh niso imeli dežja. Košnja sena je bila zato tako slaba, da so morali kmetje klati doma živino, ker ji niso imeli ničesar pokladati. Govedino so prodajali v brezenje. Kmetkemu stanu je tedaj prišlo na pomoč švicarska vlada z izdatno podporo.

Starejši ljudje se potem spominjajo še vročega poletja 1911. leta in še nekaterih poznejših.

Slaščičar je postal dobrotnik človeštva

Par zgodovinskih drobecov o prvih začetkih konzerviranja

Par zgodovinskih drobecov o prvih začetkih konzerviranja.

Konzerviranje sadja, povrtnine in ostalih živil, je danes že prava umetnost gospodinjstva. Za zimске mesece si lahko že poleti pripravimo dobro in zdravo hrano, ker lahko shranimo prav vsa živila v tako svojem stanju, kakor jih uživamo v poletnih mesecih. V rednih razmerah si lahko vsaka družina z razmeroma majhnimi izdatki napravi bogato zimnico in na ta način precej razbremeni domači proračun v zimskih mesecih, ko se zelenjava in povrtnina zaradi manjšega dovoza na trg precej podraži in ni več dostopna slabše situiranim slojem.

Ko doma opazujemo svoje žene in mamice pri pripravljanju zimnice, pač malokdo pomisli na človeka, ki je iznašel ta način shranjevanja živil. Vsi pomislimo takoj na Pasteurja, ki je na tem polju res postal svetovna kapaciteta, seveda načina vkuhanja pa je ni iznašel on, temveč čisto naveden francoski slaščičar Nikolaj Apert iz Masyja. Za njegovo umetnost ohranitve vseh živalskih in rastlinskih sestavin v polni svežosti in okusnosti, mu je francoska vlada podelila tudi nagrado 12.000 frankov z naročilom, da mora svojo metodo konzerviranja poljudno opisati in jo razširiti med ljudstvo. Apert se je takoj lotil dela in je kmalu izdal knjigo »Le livre de tous les ménages«, knjigo vsega gospodinjstva. S tem se je vsekakor hotel zavarovati, da se poleg njega ne bi pojavil kak spretnější kuhar in dal patentirati svojega načina konzerviranja. Z izdajo omenjene Apertove knjige je postala konzerviranje znano najširšim ljudskim slojem in se njegov način do danes ni dosti spremenil. Iz-

najditelj Apert je umrl leta 1841 v visoki starosti 91 let. Vse do svoje smrti je prejemal od francoske države posebno vzdrževalnino. Danes ve zanj malokdo. Samo njegova knjiga je še skriti dokaz za njegovo življenje in delovanje. Knjiga je prevedena v vse svetovne jezike in je postala temelj za ustanovitev najrazličnejših industrij konzerviranja mesa in ostalih živil.

Pri presoji delovanja slaščičarja Aperta nikakor ne smemo podcenjevati naporov, ki jih je vložil v svoj izum, s katerim je res postal dobrotnik človeštva, predvsem revnejših slojev. V času, ko je živel Apert, si je namreč tudi kemija v znaku splošne racionalizacije močno prizadevala, da bi s svojimi iznajdbami olajšala tudi delo gospodinj in domačem gospodinjstvu. Toda noben njen način v večjem obsegu ni bil uporabljen in je tako francoska vlada razpisala posebno nagrado za racionalno množinsko konzerviranje živil za potrebe armade. Za to nagrado je zvedel tudi Apert. V njem se je takoj vzbudila silna strast iskanja. Pri tem pa seveda ni zanemarjal svojega kuharskega poklica. Svojo slaščičarno je pozneje sicer opustil ter si je v Masyju kupil večje zemljišče za svoj vkuhovalni obrat, v katerem je zaposlil do 50 delavcev. Toda tudi on je šele v šestdesetih letih prišel na to, da je pri vkuhanju za ohranitev vseh hranilnih snovi treba predvsem paziti na to, da vkuhano snov tako dobro in močno zapre v posodo, da do nje ne more priti zunanji zrak in da je snov, ki jo je mislil vkuhati, v sopari. To je bilo predpogoj za steriliziranje živil.

Kako je prišel Apert na to, ni znano. Gotovo je samo to, da se je pred njim že tudi

Kostnica Garibaldincev na Janikulu v Rimu.

Italijan Palenzano močno trdil, da bi ohranil sladkobo svojim vinom, kar se mu je tudi posrečilo, potem, ko je preprečil vrenje vina. Morda je o njem kaj več slišal tudi Apert. Vsekakor je pa gotovo, da je Apert 50 let pred Pasteurjem delal in preizkušal vse to, kar je pozneje slavni mož samo znanstveno ugotovil in potrdil. Pasteurjeva metoda pasteriziranja zamori pri segrevanju do 70% samo glive kvaskovke in prepreči vrenje, medtem ko Apertova metoda segrevanja do stopinje vrenja zamori sploh vse bakterije. Kakor za vsako votlarijo, je bilo tudi za Apertov izum potrebnih več let, preden si je na široko utrl pot med ljudstvo, ki je napram takim stvarim navadno zelo skeptično in je celo Apertovo knjigo sprejelo zelo kritično. Aperta pa to ni motilo. Pri konzerviranju je najprej uporabljal steklenice in kozarce, kakršni so v gospodinjstvu še danes v rabi, pri čemer je, kakor omenjeno, posebno pazil na dobro zapiranje posod. Pozneje je konzerviral razna živila tudi v bele kovinske posode, ki so jih prvič patentirali leta 1825 v Angliji.

Konzervna industrija je najprej vzcvetela v Ameriki za časa državljanske vojne, v Evropi pa šele v drugi polovici 19. stoletja. Do popolne zmage so pa konzerviranju pripomogli posebni stekleni kozarci in posode in gumijasti obročki, ki posodo z vkuhanim sadjem, povrtnino ali drugimi živili res tako močno zapro, da popolnoma preprečijo dohajanje zunanjega zraka do vkuhanе snovi.

Nič več maj, ampak julij je mesec ljubezni

V zvezi s seminarjem za ugotovitev razpoloženja med sedanjo mladino, je delovna skupina vseučilišča Barkelay postavila 168 slušateljem na različnih fakultetah naslednje vprašanje: »Kateri mesec je najlepši za ljubezen?« Anketa je dala presenetljiv rezultat. Ogromna večina glasov je bila oddana, ne kakor bi vsi mislili za mesec maj, temveč za julij. Za julijem je dobil največ zagovornikov december, »svetolič mesec« maj se je pa moral zadovoljiti s tretjim mestom.

Na vprašanje, kako so mogli tako kruto zapostaviti »mesec ljubezni«, so mladi samovoljni fantiči odgovorjali, da nočejo ljubiti tedaj, kadar jim to ukazujejo sanjavi in zaljubljeni pesniki, temveč tedaj, kadar jih k temu vzpodbuja in vabi nebo.

Milijonarjevo maščevanje v oporoki

Prav zanimivo in čudno oporoko je zapustil bogati ameriški finančnik, katerega premoženje so cenili nad 20 milij. dolarjev. V oporoki je omenjeni milijonar svojo poslednjo voljo izrazil takole:

1. Svoji ženi zapuščam kot dediščino njenega ljubčka z željo, da bi bila z njim srečna in v miru ter sporočila, da nisem bil norec, kakor je mislila.
2. Svojemu sinu zapuščam zadovoljstvo, da si bo sam lahko prislužil toliko sredstev, da bo lahko nadaljeval svoje doseganje bedasto in nekoristno življenje. Polnih 35 let je namreč mislil, da sem bil s tem zadovoljen, toda v tem se je temeljito zmotil.
3. Svoji hčerki zapuščam 100.000 dolarjev, ki jih bo gotovo krvavo potrebovala, ker so bili možgani njenega moža ves čas zmogni samo tega dela, da se je z njo poročil.
4. Svojemu slugi zapuščam vse svoje obleke, ki mi jih je v zadnjih letih pokradel. Tudi kožuh, v katerem sem ga videl oblečenega lansko zimo.
5. Sofer naj dobi vse moje avtomobile, ki jih je skoraj vse uničil, s tem mu dajem samo priliko, da to svoje delo temeljito dokonča.
6. Svojemu poslovnemu tovarišu pa končno zapuščam nasvet, da si naj nemudoma poišče spretnega družabnika, ki se misli še nadalje služiti denar, pa čeprav sam ostane v podjetju, ki sva ga do sedaj skupno vodila, mrtev utež.

Visoka mladost

V Lodzu živi 65-letna Marija Zagorska, ki je že 37 let poročena, izgleda pa še vedno kot dvajsetletno dekle. Zanimiv primer preiskujejo številni znanstveniki. Seveda se zanjo zanimajo tudi številne žene, ki bi rade zvedele za način ohranitve lepote in mladostne svežine do poznih let.

Angleški in avstralski ujetniki, zajeti pri Tobruku.

